

Nr 185.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa tjänster vid kommunikationsverken m. m. jämte i ämnet väckt motion.

(4:e avd.)

I propositionen nr 219 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 4 april 1952, föreslagit riksdagen att dels medgiva, att chefen för tillverkningsavdelningen inom telegrafstyrelsens verkstadsbyrå må tillerkännas ett särskilt lönetillägg av 1 200 kronor för år, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i den av riksdagen fastställda personalförteckningen för statens järnvägar vidtaga de ändringar departementschefen förordat, dels medgiva att vattenfallsstyrelsen må bemyndigas att i enlighet med vad departementschefen förordat anställa tjänstemän genom personliga avtal, dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att å övergångsstat uppföra de tjänster och utfärda de övergångsbestämmelser i övrigt, som vid genomförandet av förberörda förslag må erfordras.

Telegrafstyrelsen har hemställt, att chefen för verkstadsbyråns tillverkningsavdelning uppflyttas från verkstadsöveringenjör i Cp 13 till överingenjör i Cp 14. Beträffande de skäl styrelsen anfört härför torde få hänvisas till propositionen (s. 3).

Departementschefen har förordat, att förenämnda chef med hänsyn till de uppgifter, som beträffande televerkstäderna åvila honom i hans egenkap av närmaste man till verkstadsdirektören, tillerkännes ett särskilt lönetillägg av 1 200 kronor för år.

Järnvägsstyrelsen har i skrivelse den 16 februari 1951 framlagt vissa förslag till omorganisation av statens järnvägars centrala ledning. Beträffande den närmare innebörden av förslagen, vilka till utgångspunkt ha 1947 års järnvägsutrednings den 21 februari 1948 avgivna betänkande (SOU 1948:13), torde få hänvisas till propositionen (s. 4—6).

Över framställningen har yttrande avgivits av *statens lönenämnd* (s. 6 och 7).

Departementschefen har anfört följande.

Delade meningar torde icke råda om betydelsen av att de ekonomiska frågorna inom ett företag av statens järnvägars storleksordning koncentre-

¹ Bihang till riksdagens protokoll 1952. 6 saml. Nr 185.

ras till en byrå, organisatoriskt så uppbyggd att bästa möjliga överblick, effektivitet och snabbhet kan uppnås. Icke minst med hänsyn till de svåra ekonomiska problem, som statsbaneföretaget i rådande läge har att lösa, anser jag angeläget, att statsmakterna nu lämnar sin medverkan till att de önskemål, som motiverat styrelsens förslag, kan tillgodoses. Härvid gäller det bl. a. att genom lämpligt avvägd löneställning skapa förutsättningar för att styrelsen skall kunna förvärva och behålla en för ledningen av en ekonomibyrå av angiven karaktär väl skickad arbetskraft. Vid bedömandet av löneställningen bör uppmärksammas att innehavaren av tjänsten, förutom chefskapet för ekonomibyrån, skall tilldelas funktioner, som spänner över andra byråers verksamhetsområden. Med hänsyn härtill förordar jag, att tjänsten under benämningen ekonomidirektör placeras i Cp 17.

Jag tillstyrker vidare den av styrelsen föreslagna sammanslagningen av de nuvarande persontrafik- och godstrafikbyråerna till en trafikbyrå. Efter samråd med chefen för civildepartementet föreslår jag, att chefen för den nya byrån med tjänstetiteln byråchef placeras i Cp 14. Vid bifall härtill bör antalet byråchefer i Ca 37 minskas med två.

Liksom järnvägsstyrelsen anser jag, att persontaxe- och godstaxebyråerna vid lämplig tidpunkt bör sammanföras till en taxebyrå.

Ej heller har jag något att erinra mot styrelsens förslag om att den utbildning av ombudsmannaexpeditionen till en byrå (rättsavdelningen), som redan ägt rum och som lett till att ombudsmannen tilldelats särskilt lönetillägg och tjänstetiteln byråchef, också kommer till uttryck i personalförteckningen. Jag tillstyrker därför, att antalet byråchefer i Ca 37 ökas med en.

I överdirektörens arbetsuppgifter ingår förutom chefskapet för drifttjänstbyrån att vara verksamhets närmaste man. Åt honom har överlämnats att avgöra huvuddelen av de ärenden, som berör drifttjänsten. I likhet med järnvägsstyrelsen anser jag, att hans beslutanderätt bör utvidgas till ärenden, som tillhör andra byråers verksamhetsområden, och att därför hans tjänsteställning redan nu bör ändras till överdirektör och souschef. Frågan i vad mån de vidgade arbetsuppgifterna bör leda till en högre lönegrads placering har jag för avsikt att upptaga, sedan någon tids erfarenhet vunnits av de nya förhållandena.

Departementschefen har vidare erinrat om att, vid bifall till det i propositionen nr 165 framlagda förslaget om införlivande av Köping—Uttersberg—Riddarhyttans järnväg med statens järnvägar, erfordras å övergångsstat fr. o. m. den 1 januari 1953 en tjänst i Ca 30 och en tjänst i Ca 25.

Vattenfallsstyrelsen har i skrivelse den 10 januari 1952 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte inhämta riksdagens bemyndigande att vid behov använda kontraktsanställning för ledande personal vid verket. Beträffande den närmare motiveringen för styrelsens förslag torde få hänvisas till propositionen (s. 8).

Över vattenfallsstyrelsens framställning har utlåtande avgivits av *statens lönenämnd* (s. 9).

Departementschefen har anför följande.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har frågan om möjligheterna att genom kontraktsanställning av ledande personal råda bot på de

svårigheter, med vilka vattenfallsverket sedan länge kämpar, varit föremål för uppmärksamhet. För egen del vill jag icke motsätta mig tanken på att genom försök med en friare lönesättning än den som står till buds med gällande lönegradsplaceringar komma till rätta med de svårigheter, som är särskilt framträdande inom vattenfallsstyrelsens verksamhetsområde på grund av konkurrensen från enskilda byggnadsföretag. Efter samråd med chefen för civildepartementet förordar jag därför, att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens medgivande att bemyndiga vattenfallsstyrelsen att i enlighet med vad jag i det följande förordar anställa tjänstemän genom personliga avtal.

Bemyndigandet bör i regel avse ledande ingenjörspersonal vid byggnadsverksamheten. Jag räknar härvid till byggnadsverksamhet även konstruktionsverksamhet och av verkets byggande uppgifter i övrigt föranledd verksamhet. Kontraktсанställning bör kunna användas vid såväl nyanställning som då fråga uppkommer att vid verket kvarhålla viss tjänsteman. I sistnämnda fall förutsättes, att tjänstemannen avgår från sin tjänst, vilken därvid skall vakanssättas. Medgivande till sådan vakanssättning bör från fall till fall inhämtas av Kungl. Maj:t. Kontraktsvillkoren bör det däremot ankomma på styrelsen att bestämma.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehaft en inom första kammaren av herr *Lundqvist m. fl.* väckt motion (I:475), vari hemställts att riksdagen, såvitt avser järnvägsstyrelsen, måtte dels besluta att chefen för den föreslagna nya trafikbyrån placeras i Cp 15, dels ock hos Kungl. Maj:t hemställa om förnyad prövning snarast möjligt av överdirektörens lönegradsplacering ävensom av sammanslagningen av de båda taxebyråerna med chefen för den nya taxebyrån placerad i Cp 15.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden torde få hänvisas till motionen.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förevarande förslag innebär, såvitt avser järnvägsstyrelsen, bl. a. följande.

Den nuvarande ekonomibyrån skall erhålla viss ändrad organisation och underställas en ekonomidirektör i lönegraden Cp 17. Därjämte skola persontrafik- och godstrafikbyråerna sammanslås till en gemensam trafikbyrå, vars chef skall placeras i lönegraden Cp 14. I anslutning härtill har departementschefen uttalat, att persontaxe- och godstaxebyråerna vid lämplig tidpunkt böra sammanföras till en taxebyrå. Vidare har departementschefen ansett, att överdirektörens beslutanderätt bör utvidgas till ärenden, vilka tillhöra andra byråers verksamhetsområden, och att därför dennes tjänsteställning redan nu bör ändras till överdirektör och souschef. Frågan i vad mån de vidgade arbetsuppgifterna böra leda till en högre lönegradsplacering har departementschefen sagt sig ha för avsikt att upptaga, sedan någon tids erfarenhet vunnits av de nya förhållandena.

De sålunda förordade åtgärderna åsyfta ett partiellt förverkligande av det förslag till omorganisation av järnvägsstyrelsen som på sin tid framlagts av 1947 års järnvägsutredning.

I motionen I:475 ha framförts vissa förslag i anslutning till Kungl. Maj:ts förevarande proposition. Sålunda borde enligt motionärernas mening chefen för den nya trafikbyrån placeras i lönegraden Cp 15. Motionärerna ha vidare funnit överdirektörens nuvarande löneställning vara alltför låg samt ansett välgående skäl tala för en omedelbar sammanslagning av de båda taxebyråerna. I enlighet härmed har föreslagits, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa om förnyad prövning av sistberörda spörsmål.

I likhet med motionärerna hyser utskottet den uppfattningen, att betydande fördelar av organisatorisk art skulle vara förbundna med ett sammanförande av jämväl persontaxe- och godstaxebyråerna till en gemensam byrå. Vissa skäl synas även kunna åberopas för att överdirektören beredes en förbättrad löneställning. Av propositionen torde framgå, att departementschefen i princip är av samma mening och därför framdeles ämnar upptaga dessa frågor till förnyat övervägande. Med hänsyn till vad i motionen anförts finner emellertid utskottet det motiverat, att en dylik omprövning kommer till stånd utan dröjsmål. Däremot är utskottet icke berett att i förevarande sammanhang taga någon bestämd ställning till den i motionen berörda frågan om lönegradsplaceringen för den nya trafikbyråns chef.

I förevarande proposition i övrigt framlagda förslag ha icke givit utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

Under åberopande härav hemställer utskottet,

I. att riksdagen må

a) medgiva, att chefen för tillverkningsavdelningen inom telegrafstyrelsens verkstadsbyrå må tillerkännas ett särskilt lönetillägg av 1 200 kronor för år;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att i den av riksdagen fastställda personalförteckningen för statens järnvägar vidtaga de ändringar som förordats i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 4 april 1952;

c) medgiva, att vattenfallsstyrelsen må bemyndigas att i enlighet med vad i samma statsrådsprotokoll förordats anställa tjänstemän genom personliga avtal;

d) bemyndiga Kungl. Maj:t att å övergångsstat uppföra de tjänster och utfärda de övergångsbestämmelser i övrigt som vid genomförandet av förberörda förslag må erfordras;

II. att riksdagen må, i anledning av motionen I:475, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet ovan anfört.

Stockholm den 20 maj 1952.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Iwar Anderson, Näsghård, Ohlon, fröken Andersson, herrar Leander, Gillström, Eric Ericson, Pålsson, Näsström, Sundelin, Lundqvist, fru Lindström och herr Edvin Thun; samt

från a n d r a kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Malmborg i Skövde, Andersson i Malmö, Mårtensson i Uddevalla, Lindholm, Rubbestad, Staxäng, Bergstrand, Åkerström, Johansson i Mysinge, Hoppe, Petterson i Degerfors, fröken Elmén, herrar Gustafsson i Stockholm och Gustafsson i Skellefteå.
